

Петро МИКИТЮК

ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ТА АНАЛІЗІ БІЗНЕС-ПЛАНІВ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Важливе місце у структурі бізнес-плану інвестиційного проекту займають динамічні ряди великої кількості показників. Розрахунок цих показників здійснюється з врахуванням елементів прогнозування, використання експертних оцінок майбутнього стану певного фінансового і виробничо-економічного процесу.

Підготовка кількісного аналізу є основою прийняття рішень для всіх учасників проекту і розробки їх загальної стратегії за умови досягнення кожним з них власного інтересу завдяки варіантному підбору вихідних та кінцевих параметрів.

Найповніший облік динаміки реалізації проекту при підготовці та аналізі бізнес-плану можливий за умови використання спеціалізованих комп'ютерних систем економічного та фінансового моделювання, пристосованих для вирішення подібних завдань. Особливе значення це має для врахування фактора інфляції і приведення витрат, а також для аналізу чутливості проекту до змін зовнішнього середовища. Правильний вибір та ефективне використання комп'ютерних програмних продуктів дає змогу значно покращити якість бізнес-планів.

Крім цього, використання авторитетних ліцензійних систем зміцнює авторитет ініціаторів проекту та підвищує фінансово-економічну привабливість інвестиційних проектів.

У даний час існує досить широкий спектр спеціалізованих програмних продуктів. Найширше використання одержали такі пакети прикладних програм:

- COMFAR (Computer model for reporting);
- PROSPIN (Project profile screening and preappraisal information system);
- пакет "Альт-Інвест";
- пакет "Project Expert".

Структура даних пакета COMFAR представлена наступними основними блоками:

- загальні капіталовкладення – будівництво;
- загальні капіталовкладення – виробництво;
- потреба в оборотному капіталі;
- джерела фінансування;
- таблиці руху грошових коштів;
- звіт про чистий прибуток;
- проектно-балансові відомості.

Цей пакет дає змогу відстежити окремі іноземні та вітчизняні інвестиції, дає можливість розрахунку диверсифікованого виробництва, тобто в даному пакеті відстежуються всі зміни щорічних потоків готівки з врахуванням сплати податків, виплати дивідендів і процентів за кредит. Аналогічну структуру має пакет "Альт-Інвест". Обидва пакети застосовують при здійсненні розрахунку фінансових потоків, оскільки вони містять подібний перелік фінансових показників, що визначаються, наприклад, чистий приведений дохід, дохід на акціонерний капітал, внутрішня норма дохідності.

Пакет COMFAR реалізований у вигляді 3-програмних блоків:

- вводу даних;
- розрахунків;
- видачі результатів.

Крім вказаних блоків, у пакеті представлені 2 додаткові блоки:

- графічного відображення інформації;
- економічного аналізу "витрат – вигода".

Графічний блок дає можливість за допомогою засобів ділової графіки будувати

діаграми, які дають змогу приймати організаційні та фінансові рішення з врахуванням аналізу чутливості таких важливих змінних величин, як ціна продажу, обсяг виробництва і реалізації, величина витрат. Економічний аналіз здійснюють також для того, щоб знайти реальний результат реалізації проекту в умовах конкретної національної економіки та прийняти оптимальне інвестиційне рішення на весь період реалізації проекту.

Пакет "Альт-Інвест" реалізований з використанням електронних таблиць Microsoft works або Excel. Перевагою пакета є те, що вся інформація представлена на всьому екрані. Змінивши значення показників, користувач відразу отримує реакцію на свої дії.

За допомогою пакета "Альт-Інвест" можна здійснювати розрахунки у постійних і поточних цінах. Розрахунок у постійних цінах здійснюється з використанням реальної на кожен момент ставки банківського процента. Пакет дає змогу оцінити реалізацію основних параметрів проекту на зміну інфляційних процесів, що особливо важливо для сучасної ситуації.

Податковий блок пакета "Альт-Інвест" пристосований до національного законодавства. В ньому закладені можливості налаштовувати блоки вхідних даних на умовах, що відповідають реальній ситуації (податки, інфляція). Такий підхід дає можливість широкого вибору різних форм фінансування проекту за рахунок кредитування, емісії звичайних і привілейованих акцій, пошуку надійних гарантів і можливих операцій з об'єктами незавершеного будівництва та інших форм фінансування.

Пакет PROPSPIN є інформаційною системою попередньої оцінки проектів. Він розроблений у Будапешті з метою підготовки, дослідження та аналізу промислових інвестиційних проектів. Як і COMFAR, PROPSPIN є ліцензійним і міжнародновизнаним продуктом.

PROPSPIN призначений для:

- формулювання позицій інвестиційного проекту;
- дослідження результатів змін виробничих параметрів;
- підготовки можливих сценаріїв, що базуються на різних припущеннях стосовно

перспектив проекту.

Даний пакет дає можливість користувачеві одночасно бачити на екрані вхідні дані і фінансовий результат.

PROPSPIN складається з 2 частин: блока введення даних та генератора звітів. У першому задаються інвестиції, дані, матеріальні витрати, вартість робочої сили, комплектуючих та інших.

Генератор звітів складає таблиці, які містять:

- дані про початковий обсяг інвестицій і результат аналізу амортизації;
- дані аналізу передбачуваної структури;
- відомості про обсяг продажу і використання виробничих потужностей, потреби в ресурсах та електроенергії, дані про витрати на заробітну плату і вартість основних фондів;
- дані про динаміку доходів;
- баланс і таблицю руху грошових потоків;
- результати аналізу доданої вартості;
- зведені дані.

Вихідні дані проекту розбиті на групи:

- **Ідентифікація проекту.** Користувач вводить загальні дані про проект, такі, як назва проекту, місце знаходження, назви спонсорів проекту, обмінні курси валют, інформація про податки, інфляцію і ставку дисконтування.

- **Інвестиції.** Сюди входять дані про вартість землі і обладнання, транспорту і амортизаційних відрахувань.

- **Фінансова структура.** Дана таблиця містить відомість про всі необхідні фінансові платежі, їх терміни та умови.

- **Поточні дані (виробництво і реалізація):** використані ресурси, трудові ресурси, інші витрати.

Отже, PROPSPIN є стандартним пакетом, що дає змогу здійснити попередній фінансовий аналіз інвестиційного проекту.

Пакет "Project Expert" – автоматизована система планування та аналізу ефективності інвестиційних проектів.

В даний час пакет поширений у 2 версіях:

- Project Expert for Windows 4.1 (Business plan guide) призначений для планування та аналізу ефективності інвестицій;
- Project Expert for Windows (Biz planner 4.2) спеціальна версія для малого та середнього бізнесу.

Як додаток до цього пакета виданий "Робочий зошит підприємця для розробки бізнес-плану". Завдяки цьому зошиту будь-який підприємець, навіть той, що не має всієї необхідної інформації, може самостійно або з допомогою спеціалістів підготувати бізнес-план.

"Project Expert" дає можливість здійснити детальний аналіз проекту з врахуванням впливу на нього загальноекономічних факторів, що характеризують соціально-економічне середовище, тенденції інфляції, співвідношення курсів валют, динаміку структури витрат на виробництво. "Project Expert" здійснює розрахунок фінансових показників ефективності інвестицій, що відповідають міжнародним стандартам. У версії "Business plan guide" розраховуються і показники фінансового стану (рентабельність, ліквідність, платоспроможність).

Система "Project Expert" може використовуватися як на стадії розробки проекту, так і на стадії реалізації. Але сьогодні у зв'язку з високими потребами ринку та постійним оновленням технічного і програмного комп'ютерного забезпечення з'являються удосконаленіші версії існуючих програмних продуктів і принципово нові продукти.